

SANT FELIU DE GUÍXOLS, ANY 1868

BENET JULIÀ

RESUM: Per comprendre quina era la vida dels habitants de Sant Feliu de Guíxols a la segona meitat del segle XIX, hem considerat que l'any 1868 és molt significatiu. L'article té en compte les activitats marítimes, primordialment portuàries, l'ascens de la manufactura i del comerç suro-taper, les finances municipals i els aspectes socials i laborals, gràcies a les recerques efectuades a l'Arxiu Municipal de la ciutat. Es fa incidència en el panorama polític d'aquell moment, en el qual té un notable protagonisme la figura de Pere Caimó.

PARAULES CLAU: Sant Feliu de Guíxols (1868); padró, hisenda, política, activitat portuària.

Començarem aquests comentaris pels aspectes de la vida municipal de Sant Feliu de Guíxols. La població tenia llavors uns 6.430 habitants i era regida per l'alcalde Joaquim Masià, a. Jepet dels Bous, segons explica Lluís Esteva, per recordar-nos que aquest personatge, aconsellat per Rafael Patxot Ferrer, impedí un desastre que s'estava preparant contra el nostre passeig de Mar.

Representant de la política conservadora del moment, segons el Manual d'Acords, la seva actuació, a part de la lloable indicada abans, fou més aviat rutinària pel fet que es va dedicar a aprovar permisos d'obres. Destaquen les abundants sol·licituds per obrir noves finestres o ampliar les que ja hi havia a les façanes de les cases guixolenques. També trobem normes destinades als pares de família modesta per inscriure els seus fills a les Escoles. Seguien unes subscripcions per als huracans de les Filipines i Puerto Rico, i finalitzen amb la creació d'una Guàrdia Rural per protegir les persones i els béns dels habitants del camp.

FONTS CONSULTADES:

Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols (AMSFG), Manual d'Acords i documentació diversa de 1868.

Arxiu Històric de Girona (AHG), Fons Notarial de Sant Feliu de Guíxols.



El Racó de Llevant de la badia de Sant Feliu de Guíxols (1875). Fotografia d'un oli de Jaume Pons Martí (1855-1931) (Arxiu de l'autor).

Una data destacable fou el 12 de juny, ja que s'implantà el sistema mètric decimal, però sense calibrar en aquells moments el valor que tindria aquesta adopció en el futur.

Es prengueren acords referents a personal. Un fou l'acceptació de la sol·licitud de jubilació del secretari de l'Ajuntament, Joaquim Roca, després de 32 anys de servei, que, llavors, als 73 anys estava afectat per problemes de la vista. S'acordà passar-li una pensió de 200 escuts anuals.

Un altre acord pres fou nomenar jutge de pau Joan Surís i Carles. Més endavant, el trobarem entre els benefactors de la vila, juntament amb una colla d'altres altruistes com F. Jofre, J. Surís Llorens, els dels 20.000 duros per obres de remodelació de l'Hospital; els germans Francesc i Jeroni Patxot, que, juntament amb Font i Arxer i sobretot amb Anton Vidal, aportaren 1.060 duros, també destinats al mateix centre. Però d'entre ells volem destacar la personalitat d'Anton Vidal, fill de Sant Feliu de Guíxols i habitant de Marsella.

Només repassant la llista de donatius a l'Hospital de Pobres local, trobem que l'any 1819 Anton Vidal entregà 30 lliures, i que repetí amb 15 lliures els anys 1820 i 1821, amb 30 lliures el 1830; i tornà a fer aportacions el 1841 amb 54 lliures, 7 sous. Un altre Vidal -Salvador Vidal Ci-

bil- pagà les reformes de l'escola pública i la renovació de tots els arbres del passeig públic més els de la plaça de la Constitució. Més tard, encara, cedí un terreny de la seva propietat per regularitzar la plaça del Monestir, més una acció i mitja, propietat seva, d'aigua de la mina d'Estrada i Cia. per al servei públic de la població. Però el més important de tot això fou la informació rebuda de Sebastià Andreu el 19 de maig, amb motiu de trobar-se a Marsella amb Rafael Baster Llagustera, apoderat de Numa Vidal, fill d'Antoni Vidal Calsada, traspasat aquest mateix any 1868 a la citada població, que li havia encarregat d'informar l'Ajuntament guixolenc del llegat al seu favor d'un total de 15.000 francs de renda anual, destinats 8.000 francs per a almoines i els altres 7.000 francs per a l'ensenyament d'infants de cases humils. Fou l'origen del conegut Col·legi Vidal. I encara un nou acte de mecenatge d'aquesta família, ja que pel novembre el citat Numa cedí a l'Hospital de Pobres local la meitat de l'edifici del teatre. Devia tractar-se del teatre dit l'Alzina, construït pel seu pare.

De l'actuació municipal, poques coses importants podem afegir. Pel juny, amb motiu d'obres en una casa del carrer Major antic, es va haver de desviar la processó de Corpus pel carrer de la Notaria. També hi ha acords contra els que feien "codolets", una burla que consistia a tirar pedretes de nit a les finestres.

PADRÓ MUNICIPAL

L'estudi del padró municipal de Sant Feliu relatiu a l'any 1867, ja que el de 1868 és incomplet, ens orienta en el coneixement de les activitats de la seva gent. Voldríem en aquest escrit reduir-nos a comentar sobre els guixolencs que vivien en la part de la vila vella, és a dir el barri del monestir i els carrers de dintre del recinte de les desaparegudes muralles.

D'entrada ja trobem anotades unes 189 persones relacionades amb l'activitat tapera enfront de les 64 dedicades solament a la tradicional dedicació marinera i pescadora. Petita estadística aquesta, però orientadora de la importància que anava adquirint la industrialització del suro. Segueixen unes 45 persones que, anotades amb diferents denominacions, podem englobar-les com a jornalers. També hi ha anotats 17 teixidors dedicats a un ofici que anirà desapareixent a causa de l'ús de les "selfac-tines".

A continuació, hi han apuntats nou religiosos i cinc monges, segurament Teresianes de Vic que treballaven a l'Hospital des del 1858. Nou malalts en l'esmentat centre; dues infermeres; una llevadora, Josefa Mas de Vilaret, que havia denunciat persones que assistien a parteres sense tenir títol oficial; sis guàrdies civils; dos carrabiners; dos farmacèutics, etc.

HISENDA MUNICIPAL

El nostre ajuntament tenia com a dipositari de les seves finances Joan Roig i Palau, autor d'un detallat informe aprovat pel governador provincial com era preceptiu i on s'englobaven les partides anotades des del maig de 1866 fins al febrer de 1867. No existeix el que correspondria a 1868, segurament a causa de l'anomalia del moment. I així tenim:

Càrrecs:

Existència de l'any anterior	103 escuts, 744 mil·lèsims
Productes ordinaris propis	113 escuts, 441 mil·lèsims
Arbitris i impostos establerts	4 escuts, 884 mil·lèsims
Beneficència	1.909 escuts, 645 mil·lèsims
Per cobrir diferències	8.256 escuts, 033 mil·lèsims
Total	21.356 escuts, 914 mil·lèsims

Descàrrecs:

Despeses obligatòries. Despeses de l'Ajuntament (secretari, conservació edifici, quintes, eleccions, etc.)	1.939 escuts, 851 mil·lèsims
Polícia de seguretat	10 escuts
Polícia urbana (arbres, cementiri, il·luminació)	2.084 escuts, 395 mil·lèsims
Instrucció pública	2.760 escuts
Beneficència. Despeses personals	867 escuts, 135 mil·lèsims
Id. material	1.132 escuts, 511 mil·lèsims
Total	1.999 escuts, 626 mil·lèsims
Obres públiques	636 escuts, 300 mil·lèsims
Correcció pública	538 escuts, 500 mil·lèsims
Càrregues	371 escuts, 600 mil·lèsims
Impostos	80 escuts, 500 mil·lèsims
Total	10.410 escuts, 592 mil·lèsims
Existència	946 escuts, 322 mil·lèsims

Abans d'acabar aquest tema del pressupost municipal, voldríem remarcar que en les partides d'arbitris, impostos i productes ordinaris propis hi tenim com a exemple la subhasta per lliurar l'administració de l'escorxador, més conegut com el *Matadero*, amb el preu de 30 escuts de sortida. La quantitat acceptada podria pagar-se en quatre terminis. Aquest any, amb l'aprovació del governador provincial, la proposta quedà rematada a raó de 32 escuts.

Un altre tema inclòs era el del petroli per a l'enllumenat de la població. Es va firmar un acord entre l'alcalde i Manuel Martí Julià, en el qual s'obligava a aquest, des del juliol de 1867 al juny de 1868, a aportar tot el petroli necessari per a l'enllumenat dels carrers de la vila a raó de 33 rals de bilió per mallal, 2,25 rals per cada cristall o xemeneia i la mateixa xifra per cana de metxa torçada.

ALTRES ACTIVITATS MUNICIPALS

Troblem que pel juliol s'estableixen drets d'entrada per a aquells productes que han d'ingressar a la vila. Exemples: el vi per arrova pagarà 480 escuts; el vinagre, 200 escuts; l'aiguarent i licors per cada grau, 62 escuts; la carn per a cada lliura, 28 escuts; el porc viu 4.800 escuts.

El comerç del vi i dels licors sembla que havia tingut importància, però ara, havent començat la plaga de la fil·loxera a França, encara més. S'obre un nou mercat en el país veí per als nostres vinyataires i vinaters fins al 1893, moment d'expansió en la nostra terra d'aquest flagell.

La implantació d'aquest arbitri podia tenir relació amb la demanda de la Hisenda de Girona exigint que la contribució de consums locals havia de pujar fins a 8.000 escuts, cosa que obligà l'Ajuntament de fer el següent repartiment: vi, 3.627 escuts; vinagre, 50 escuts, 400 mil·lèsims; aiguarent i licors 31 escuts per unitat; oli d'oliva 68 escuts per unitat; petroli, 292 escuts, 50 mil·lèsims; sabó, 6 escuts per unitat; carns, 3.030 escuts, 50 mil·lèsims.

Encara hi hagué més càrregues impositives. Ens ho confirma el següent document encapçalat en castellà: "Reparto individual que hace el Ayuntamiento por los 790 escudos 100 milésimos que importa el décimo de recargo establecido por la ley del presupuesto para el año 1867-1868 y premio de cobranza correspondiente del mismo".

I així, a continuació, hi han descrites les contribucions pels immobles, cultius i bestiar corresponents a l'anualitat indicada.



Un dia de temporal, en una imatge guixolenc del segle XIX (Arxiu de l'autor).

Riquesa imposable rústica: 5.428 escuts (forasters) i 15.452 escuts (veïns i gent del camp).

Riquesa imposable urbana: 3057 escuts (forasters) i 32.112 escuts (veïns).

Riquesa imposable pecuària: 150 escuts.

S'assenyalà de quota de contribució la quantitat de 7.903 escuts, 100 mil·lèsims.

A continuació, hi ha la llista de tots els contribuents amb la quantitat imposable sobre la qual es gravà el repartiment seguit d'una classificació segons la quantitat a pagar, que és la següent:

Fins a 1 escut	27 persones
d'1 a 2 escuts	46 persones
de 2 a 3 escuts	87 persones
de 3 a 4 escuts	127 persones
de 4 a 5 escuts	130 persones
de 5 a 10 escut	269 persones
de 10 a 20 escuts	136 persones
de 20 a 30 escuts	86 persones
de 30 a 50 escuts	42 persones
de 50 a 100 escuts	21 persones
de 100 a 200 escuts	4 persones
de 200 a 400 escuts	1 persones
més de 400 escuts	9 persones

D'aquesta petita estadística ens atrevim a treure la següent consideració: Sant Feliu tenia en aquells anys un predomini de població que anava des d'una modesta posició econòmica a ciutadans amb un cert benestar. Són les 662 persones catalogades des de la imposició de 4 escuts fins als de 100 escuts, mentre que unes 160 persones tenien els ingressos més migrats i són els catalogats en la riquesa imposable que anava d'1 a 3 escuts. Els de la primera categoria corresponien a una classe mitjana formada per treballadors amb bons ingressos laborals, juntament amb elements de petita burgesia, segurament il·lustrada pel contacte amb l'estranger, principalment per viatges marítims i altres que provenien de l'estada en terres americanes com era el cas del nostre Caymó. La majoria pertanyien al nucli inicial dels federals empordanesos, gent oberta a tota idea liberal; certa indiferència religiosa en alguns d'ells, fins i tot algun maçó, i amb un esperit d'associacionisme que motivà crear cooperatives, germandats, casinos, etc., i conformant un tipus de viure o cultura que podríem anomenar eminentment tapera.

Juntament amb la declaració dels béns de la gent de Sant Feliu, l'Ajuntament també aportà la seva. És l'apèndix al repartiment de la riquesa imposable d'aquesta població feta per la Junta Pericial i temporalment de la contribució territorial.

Exemptes perpètuament:

a) Rústica. Peça de terra, corral i una barraca que pertany als propis d'aquest Comú de temps immemorial i declarada dita finca amb R. O. de 1863 propietat del Comú, exceptuant-la de la desamortització. Usada com a llatzeret i per amarrar en les seves roques les embarcacions. Valorada en 169 escuts.

b) Urbanes

1. Casa propietat de la Vila de temps, etc. És la casa consistorial que ocupa l'ajuntament, secretaria, oficines i escola pública de nenes. Valorada en 6.745 escuts.

2. Edifici que fou monestir de monjos benedictins; pertany a aquest Comú per haver-los cedit la Junta Superior de Vendes dels Béns Nacionals del Regne (20/04/1843). Conté tres escoles públiques de nois; habitatges per als professors; caserna de guàrdia civil i carrabiners, més altres dependències d'utilitat pública. Valorada en 21.333 escuts i 300 mil·lèsims.

3. Hospital de Pobres; habitatges per a les monges i servei. Valorada en 8.200 escuts.

Total: 36.289 escuts.

Finalitzada la nostra exposició de les despeses municipals més les dels tributs estatals, hom pensa com tot això repercutiria en l'economia personal dels caps de família guixolencs. Amb la intenció d'apropar-nos a una idea de la càrrega econòmica que això representava, ens atrevim a exposar que si la suma total de les obligacions del Comú (que sortien de la bossa dels ciutadans) més les contribucions estatals, ens donen la xifra total de 19.280 escuts pagats, repartits proporcionalment als 6.410 habitants de la vila surt a 2,99 escuts d'aportació per cap, xifra respectable si a més ho era de família nombrosa.

ACTIVITAT PORTUÀRIA

La vila guixolencsa sempre havia tingut vocació marinera, però, aquells anys, la seva flota mercant velera s'anava reduint a causa de la forta competència que anaven presentant les noves cases navilieres amb les seves naus mogudes a vapor i que oferien regularitat, velocitat i capacitat.

Però aquest estat de coses també tingué una part positiva en augmentar la presència d'aquestes naus a la nostra badia, car de 387 embarcacions registrades per fer-hi escala, 64 foren de vapor i en un gran percentatge relacionades amb el comerç de la indústria surotaquera. Perquè recordem que fou a partir de 1820, que amb la gran expansió de les cases *xampanyeres*, aquestes precisaren un gran augment de taps. L'exportació se situà, el 1865, en 170 milions i passà a ser el quart producte d'exportació nacional.



Num. *114* Año de *1868*

PATENTE DE SANIDAD.

**EL DIRECTOR DE SANIDAD DEL PUERTO DE SAN FELIU
DE GUIXOLS EN LA PROVINCIA DE GERONA.**

Certifico: 1.º Que hoy sale de este puerto, bien y debidamente habilitado y
dispachado, la nave cuyas circunstancias se enumeran a continuación.

Nave Dos Amigos

De bandera <i>Española</i> De la matrícula o puerto de <i>Villavieja</i> De porte <i>25 Arbolitos</i> Capitan <i>Don Juan Cervera</i> Cargamento <i>papel, cerrojo y fruta</i> Con destino a <i>Villavieja</i>	Tripulación <i>cuatro en total</i> Pasajeros <i>ningunos</i> Estado higiénico del buque <i>bueno</i> Salud de la tripulación <i>buena</i> Salud de los pasajeros Condiciones del agua y víveres <i>buena</i>
--	--

2.º Que ni en este Puerto, ni en sus cercanías, se padece enfermedad
alguna importable.

En fe de lo cual ha sido librada esta patente hoy día *once* de *Mayo*
de mil ochocientos *sesenta y ocho* a las *cinco* de la tarde

El Director de Sanidad,

Emilio Gibert



El Secretario de la Dirección,

Valentín Viera

OBSERVACIONES.

*Entro a la noche del actual por el buque de Villavieja en
batería y cuatro de tripulación.*

Gerona: Imprenta de Pedro Corcuera. — 1867.

Per tot això indicat, entre els anys 1820 i 1850, el producte forestal surer de l'Empordà i la Selva no fou suficient per satisfer la necessitat de suro dels nostres tapers. Això féu que els comerciants busquessin noves zones sureres a Andalusia, Extremadura i, fins i tot, el sud de Portugal.

I així, velers com els pailebots portuguesos *Silvania*, *Matilde* i *Caplipso*; el bergantí-goleta britànic *Alecto*; les goletes nacionals *Vicente*, *Cuatro hermanos*, etc., descarregaven panes de suro.

Però, com hem indicat, més importància tingueren les escales dels vapors de la naviliera La Vasco-Andaluza de Sevilla, embarcant sobretot bales de taps per a l'exportació. Aquesta naviliera fou creada pels Ybarra l'any 1860 a la citada capital andalusa i dedicada al cabotatge dels ports de Llevant fins a Marsella. Foren unes 64 les escales que practicaren els vapors en el nostre port aquell any, destacant d'entre ells el *Guadaira* de 339 tones; el *Guadiana*, de 301, i el *Darro* de 260, que arribaren a fer escala a casa nostra al llarg de 10 viatges cada un.

Una altra mercaderia transportada en força quantitat en el nostre port aquells anys era predominantment el blat, a càrrec de bastiments locals que procedien dels ports francesos, sobretot de Seta, Port la Nouvelle i Marsella. Per aquesta activitat trobem documentats uns 12 viatges de l'*Apoderado* d'Antoni Calsada; 11 viatges del *Maria* de J. Julià; 8 viatges del *Pesadilla* de J. Arxer, i solament amb 2 viatges el *Dolores*, de J. Prat; el *Bienvenido*, de N. Calsada i el *Pepito*, de J. Patxot. I encara a aquesta llista hem d'afegir algun bastiment foraster que accidentalment trobem anotat amb 5-6 viatges més.

En total foren uns 40 viatges de llagut que pogueren transportar –amb totes les reserves– d'entre 20 a 25 tones d'aquest cereal cada un. Exposat això, ens atrevim a insinuar que el blat descarregat al nostre port podria ser de més de 1.000 tones.

Tampoc podem assegurar que aquesta activitat cerealística fos habitual o ressaga de la carestia presentada des de les deficients collites de l'any 1856-1857 a Castella.

Però, a més d'aquesta actuació, per a l'alimentació humana hi havia la destinada al bestiar de càrrega, especialment. Per aquest motiu trobem anotat el *Bella Agustina*, d'Eudald Patxot, que portà a terme 15 viatges; el *Dos amigos*, de J. Carreras, que en practicà 4, però per portar tots dos garrofa, mentre que el *Pepito*, de J. Patxot, portà palla de Barcarés.

I per acabar aquest capítol recordem també l'arribada d'algunes embarcacions valencianes carregades amb productes de la seva horta. Es troben descrites partides de patates, tomates, arròs, taronges, melons, etc.

També hi havia carregaments variats, com rajols, transportats pel *Bella Agustina*, d'Eudald Patxot, i *La Unión*, de Francesc Escura, taulons de fusta del *Pepito* de J. Patxot, balca del *Joven Ignacio*, de Pedro Calde-ro, i el *Soledad*, de J. Bufat, de matrícula forastera tots dos.

La responsabilitat de tota aquesta mercaderia, tant si era carregada com deixada al nostre port, depenia dels consignataris locals. I així, aquells anys actuaven Joan Fortó Jordà i Telesforo Izal, sobretot per als vapors de la Vasco-Andaluza de Sevilla. J. Rifà era consignatari dels efectes d'altres vaixells. A Rafael Arxer anaren destinats el blat, la farina i el vi; per la Casa d'Andreu i Cia., el blat. Francesc Daltabuit el carbó i el petroli; J. Muntaner, la garrofa; J. Pla, el suro, i finalment J. Bernich, efectes de vapors.

Tot això exposat ens fa pensar en un exercici normal de l'activitat marítima, però a vegades podien arribar certs ensurts provocats per les greus epidèmies que es presentaven i que obligaren a l'obtenció del document conegut com a Patent de Sanitat, on s'informava que la nau descrita havia sortit de port neta de malalties i amb tripulació (nombre exacte) igualment sana, etc.

L'arribada de tota nau era sotmesa a un registre pels membres de la Junta Local de Sanitat, formada pels metges S. Fabre i E. Furest, un secretari, un zelador i un patró de la falua desplaçada per a aquesta gestió. Segons el resultat de l'examen es recloïa la nau i tripulants més els passatgers en un llatzeret, però en la majoria de les ocasions només passaven alguns dies d'observació.

Durant l'any que estudiem, arribaren a Sant Feliu informacions transmeses per les pertinents autoritats que indicaven la presència de focus contagiosos en diversos ports, sobretot de fora del país. Per exemple, sobre la possibilitat d'arribada de naus procedents de Montevideo, on s'estenia un brot de febre groga iniciada el mes d'abril. El maig avisaren de còlera a Matanzas, de tifus a Orà i Tunis, i a l'agost de còlera a Anglaterra, Rabat i Salé.

ACTIVITAT POLÍTICA

En arribar el mes de setembre d'aquest any i mentre l'alcalde Sr. Masià informava que S.S. el Papa havia concedit restablir la festa de precepte del dia 8 d'aquell mes, diada de la Verge, ja s'estava incubant la revolta que es conegué amb el nom de la Gloriosa, que sota la direcció de l'almirall Topete i els generals Prim i Serrano provocà l'exili de la reina i la seva *camarilla*.

Al cap de pocs dies d'aquests fets, els guixolencs reberen una proclama editada a Girona i que s'encapçala en la forma següent: "Abajo lo existente. Cortes constituyentes y sufragio universal", i a continuació aquestes expressions: "El grito de la libertad dado por la Marina de la nación en Cádiz", etc. El firmaven diverses personalitats de la província, entre elles, el nostre Pere Caimó Bascós per Sant Feliu de Guíxols.

D'aquells dies i, per tant, de l'any 1868, Caimó amb el seu pensament polític ja conegut passà a ser el cabdill dels republicans federals de la nostra comarca. Per aquesta popularitat com a polític crec que val la pena recordar aquí aquest personatge, malgrat haver estat tractat pels nostres historiadors.

Comencem recordant que els Caimó eren de família tradicionalment guixolenc. Ja en el segle XVIII hi ha documentats en els escrits de Marina els mestres d'aixa Baldiri i Benet, així com els mestres calafats Francesc i Joan.

A principi del segle XIX també trobem anotat Pere Caimó (pare) com a patró del falutx *San Antonio de Padua*, i també el que seria parent per part de la seva esposa, Joan Bascós, com a patró de la pollacra *San Antonio*. I d'aquesta branca era la raó social *Hermanos Bascós* de Mayagüez (Puerto Rico), lloc on treballaren els Caimó durant la seva estada a dita illa empesos, com molts catalans, per la crisi del principi d'aquell segle.

Podem suposar que, a causa de l'atmosfera política de llibertat que es respirava en les terres americanes d'aquella època, podia haver estat el lloc on el nostre Caimó es formés o refermés en les seves conviccions de llibertat i progressisme, com ho demostrà de retorn a la seva terra el 1853, destacant en el període anomenat "bienni progressista", quan la vila hi participà plantant l'arbre de la llibertat a la plaça i creant un nucli de milícia nacional. Caimó s'hi adherí amb el grau de tinent per passar al cap de poc temps a capità de la primera companyia de solters.

Es casà el 1855 i a continuació féu testament davant del notari J.M. Sala de Sant Feliu de Guíxols. És demostratiu del seu tarannà; traduïm del castellà, resumides, les principals disposicions:

"Pagar els llegats pius forçosos als Sants Llocs de Jerusalem disposats per les Reials Ordres.

Enterrament comú i marmessora a la seva muller D^a Isabel Batalla. Si mort sense fills disposa de 1.000 duros a Nemesi Caseras Caimó, fill de la seva germana Nemèsia.

Lliurar 400 duros al negre esclau dels germans Bascós de Mayagüez, Juan José.

Ídem 200 duros a l'esclau mulato Roberto.

Si haguessin mort queda la suma a favor de la seva esposa. També 2.000 duros per dotar noies pobres i honrades de Sant Feliu (10 noies) per lliurar el dia del seu casament.

Ídem 100 duros al Casino La Constància.

Ídem 100 duros a la Sra. Anna Llambí i Cubies, veïna de Sant Feliu.

Ídem 50 duros als tres fills de Josep Vivas i Maria Llambí.

Ídem 50 duros a les dues filles de Ramon Rabell i Victòria Llambí.

El seu rellotge d'or amb la seva "leontina" a Josep Anglada, tinent

primer de la primera Companyia de la Milícia Nacional de Sant Feliu de Guíxols.

Id. 100 duros a Feliu Llambí i Bas, fill de Narcís i Victòria.

Al seu cunyat Basili Batalla, el joc de tres botons amb diamants i a l'altre cunyat Francesc, l'agulla de pit amb brillant.

Deixa hereva a la seva esposa Isabel Batalla. Si hi ha fills serà usu-fructuària, mentre es conservi vídua, mantenint amb decència els fills d'ambdós." (AHG)

Tornant a la descripció de l'ambient polític d'aquells anys, tenim que el 1856 O'Donnell posa fi al bienni progressista forçant Caimó a exiliar-se a França. Passat un cert temps, segurament cap al 1861, retorna a Sant Feliu. Controlat i vigilat, el 1866 s'escapà de casa seva quan la guàrdia civil volia detenir-lo. Ens explicava el Sr. Soler Albertí que havia sentit relatar al seu pare que Caimó, fugitiu, s'ocultà a Sant Pol, a la cova anomenada de les Rates Penades, segons l'havia informat el pescador que li portà els aliments. Més tard, descobert a Figueres per un tinent de la Guàrdia Civil de nom Martí, fou detingut de nou i empresonat, i d'allí posteriorment l'alliberà la revolta de setembre.

I serà a partir d'aquests dies quan espontàniament es proclamà i s'acceptà Caimó com a cabdill dels republicans federals de la nostra comarca. A l'ensem, es creà una Junta Provisional Revolucionària que més tard, el 13 d'octubre de 1868, es confirmà com a definitiva, formada per Pere Caimó, que l'encapçalà, acompanyat de J. Lloveras, J. Pascual, N. Calsada, S. Arxer, J. Friginals, E. Comas, P. Arbús, D. Maury, J. Rufí, V. Melchor Petit, J. Vergés, J. Soler, J. Prats, D. Ferran i, com a secretari, Joan Casas Arxer.

I ens preguntem: qui eren aquests companys de l'aventura revolucionària de Caimó? Potser és el repàs del document descrit amb el títol de "Repartimiento individual" el que pot orientar-nos. Repassant-lo, trobem les següents quantitats imposables a la majoria d'ells. Així hi ha anotat:

"Jaume Lloveras Ribas, 98 escuts; Josep Pascual Buxó, 81 esc.; Pere Caimó, 50; Josep Vila Roger, 44 escuts; Casimir Comas, 42 escuts; Joan Estrada Bernich, 40 escuts; Joan Pla, 36 escuts; Joan Roig Comadira, 40 escuts; Josep Anglada, 32 escuts; Jaume Prats Aymeric, 29 escuts; Josep Soler Codolà, 18 escuts; Joan Romaguera Mestres, 20 escuts; Joan Geonès, 12 escuts; Francesc Ferrer, 10 escuts; Joan Rufí, 15 escuts".

Finalment suposem que els que falten devien viure a la casa del seu pare, i el nom d'aquest com a cap de família devia ser el que estava anotat.

Per tot això, i recordant igualment les consideracions que férem en el capítol del "Repartimiento individual", creiem que la Junta Revolucionària guixolencista estava formada per representants de la petita burgesia i de la menestralia de la vila.

1868

Empire Français

ADMINISTRATION SANITAIRE.

PATENTE DE SANTÉ.

Port de *Marseille*

Nous, *Directeur* de la santé à *Marseille*, certifions que le Bâtiment ci-après désigné part de ce port dans les conditions suivantes, dûment constatées :

Nom du bâtiment..... <i>Sanverica</i>	Etat hygienique du navire..... <i>satisfaisant</i>
Nature du bâtiment..... <i>Caboteur</i>	Etat hygienique de l'équipage (nourriture, vêtements, etc.).....
Pavillon..... <i>espagnol</i>	Etat hygienique des passagers.....
Comman.....	Vivres et approvisionnement divers.....
Canon..... <i>trois</i>	Eau.....
Appartenance au port d..... <i>S. S. S. S.</i>	
Destination..... <i>Barcelon</i>	
Nom du capitaine..... <i>Cabon</i>	
Nom du médecin..... <i>Robert</i>	
Equipage (tout compris)..... <i>sur</i>	
Passagers..... <i>marin</i>	
Cargaison..... <i>marin</i>	

Malades à bord..... *aucun*

Nous certifions, en outre, que l'état sanitaire du pays et de ses environs bon et qu'il n'y règne ni peste, ni fièvre jaune, ni choléra indien.

En foi de quoi nous avons délivré la présente Patente à *Marseille*, le 11 du mois d'avril 1868, à 8 heures du soir.

L'Expéditionnaire de la Patente, *S. S. S. S.*

Sceau de l'Administration, *S. S. S. S.*

Le *Directeur* de la santé, *S. S. S. S.*

S. S. S. S.

S. S. S. S.

Convé també fer memòria de l'utòpic idealisme que defensaven: abolicció de la pena capital, de les impopulars quintes per a l'exèrcit, dels impostos de consums i estancs, dels guardes rurals, poder disposar d'armes, depurar funcionaris i finalment política lliurecanvista per creure que la crisi de 1866 fou originada per la política proteccionista.

Una de les seves primeres actuacions fou crear una milícia amb la intenció d'anar a Girona per falta de confiança amb la guarnició militar de la plaça, cosa i conducta lògiques ja que feia dos anys del fracàs revolucionari en aquella ciutat dels oficials del regiment de Bailén que obligà la majoria a exiliar-se.

La nova milícia guixolencsa posà de capità a Josep Riambau. La formaven uns 120 homes, dels quals 70 estaven armats amb fusells, baioneta, cartutxos, cananes, pistoneres, beines, etc. Aquest armament pujava tot plegat a 398 escuts, 450 mil·lèsims, d'una partida de 400 escuts que se'ls oferí a la seva disposició.

A continuació, vingueren destitucions de caps d'organismes municipals. Un dels primers fou el director mèdic de la Junta de Sanitat Local Marítima, el Dr. E. Gibert, que fou substituït pel Dr. Eliseu Furest. També, com que el monestir dels benedictins era ara propietat municipal des de 1843 i dintre del seu concepte de laïcització dels organismes de govern, donaren 8 dies de temps al rector que vivia en aquest convent per abandonar l'edifici i lliurar-ne les claus, mentre que dies després haurien de protegir el dit sacerdot de certs grups fortament protestataris. Després també derogaren totes les disposicions sobre subvencions voluntàries a actes religiosos.

D'aquells primers dies fou el repartiment de 100 pans de tres lliures ofertes pel Sr. Surís, antic jutge de pau, junt amb 100 rals per als pobres hospitalitzats. La Junta també hi col·laborà amb 400 pans més.

Pocs dies després començaren a haver-hi desordres nocturns que els components de la Junta classificaren com a procedents de "clubs de reaccionaris". Per tant, aconsellaven no acceptar les falses noves que feien córrer.

A partir d'ara, tot el que vindrà ja no pertany a l'any que estudiem, però els fets que seguiren procedien de l'actuació en dita anualitat i, per això, creiem oportú estendre'ns-hi breument.

Recordem com el canvi total, preconitzat pels republicans sobretot, no anava en la mateixa direcció de l'altre grup més moderat, que només amb la revolta aspirava a un canvi de govern, i així començaren unes diferències indicades per Caimó al començament del seu escrit compost a l'exili a Mònaco i que comença així: "Blanco de las iras del gobierno, el partido republicano federal...", expressions d'un fort desacord que portaria a un nou intent revolucionari conegut com els Fets de la Bisbal de 1869 o El Foc de la Bisbal.

N.° 511 del Registro Modello N.° 2

SAGRA CONSULTA

TRIBUNALE SUPREMO DI SANITÀ

Littorale Pontificio del Mediterraneo



PATENTE DI SANITÀ

Porto di *Civitavecchia*

Si certifica che questo luogo d'onde parte la sotto-notata imbarcazione è libero, grazie a Dio, da ogni sospetto di male contagioso, per cui ovunque essa approderà, le si potrà dare libera pratica.

INDICAZIONE DEL BASTIMENTO	PERSONALE DI BORDO
Specie..... <i>Da guerra</i>	Comandante <i>Luigi Lanza</i>
Denominazione..... <i>Rebante</i>	Equipaggio N.° <i>Dieci</i> <i>uomini</i> compreso
Bandiera..... <i>Spagnola</i>	come al ruolo N.° — visitato da <i>me</i>
Tonnellate..... <i>250</i>	esibuto in data <i>di oggi</i>
Porto d'Armariento..... <i>S. Felice</i>	Passeggeri N.° <i>1</i> <i>uomo</i>
Destinazione..... <i>in partenza</i>	In tutto persone N.° <i>Dieci</i>

Qualità del carico
Leghe

In fede ecc. Rilasciata in *Civitavecchia* dal *Trasmissionario*
S. Sant'Antonio *1868*
Il *Comandante S. Sant'Antonio*



Així doncs, la nit del 2 al 3 d'octubre, després d'ocupar el monestir i el petit destacament de carrabiners, Benet Planella i Gruart, amb 12 homes, prengué per assalt i sorpresa la tripulació de dos escampavies de guerra fondejats a la badia i a més 30 carrabiners. De dia, Caimó, amb 400 homes de Sant Feliu i 5 canons, fa camí cap a la Bisbal, on havien de reunir-se amb altres amotinats fins arribar a la xifra de 2.800 homes, però fallà l'intent per la captura de Caimó, amb engany. Posteriorment jutjat i condemnat a mort, fou indultat pel general Prim –potser es coneixien, car havia estat capità general de l'illa de Puerto Rico l'any 1847– i el desterraven a Mònaco, lloc on escrigué la defensa de la seva actuació i la dels seus homes.

Com sempre, la repressió perseguí els sublevats, fins i tot els que n'havien hostatjat. Un altre exemple el tenim amb un edicte del capità general de Catalunya, pocs anys després, que prohibia als veïns de poblacions sortir més d'una hora de camí de la seva localitat. Si precisaven d'anar més lluny havien de sol·licitar-ho per escrit al seu alcalde i aquest a l'autoritat militar. En cas de no fer-ho així, la multa era de 1.000 pesetes. Si marxava amb permís havia de deixar la porta de la casa oberta i amb una persona representativa.

Amb la república, Pere Caimó va poder tornar, va ser alcalde i destacà en la defensa de la vila de l'atac dels carlins.

Acabem aquí el nostre intent d'evocar la vida dels avantpassats guixolencs en un any determinat del segle XIX, el 1868, escollit per la importància que tingué discretament en el món laboral, marítim i fins i tot polític de la població.

BIBLIOGRAFIA

CAYMÓ BASCÓS, Pedro (1870), *Reseña histórica de los sucesos de la Villa de La Bisbal y su distrito en la insurrección republicana-federal*, Barcelona, Librería L. López.

CLARA, Josep i JIMÉNEZ, Àngel (1975), *El federal Pere Caimó, 1819-1878*, Barcelona, Editorial Pòrtic.

PASCUAL, P. (1879), "Réplica", *El Eco Guixolense*, núm. 61, Sant Feliu de Guíxols.

ESTEVA I CRUAÑAS, Lluís (1984), *El Passeig del Mar de Sant Feliu de Guíxols compleix 150 anys*, Sant Feliu de Guíxols, Publicacions del Museu Municipal, núm. 4.

VICENS VIVES, Jaume (1969), *Historia económica de España*, Barcelona, Editorial Vicens Vives.